

KRAJ GODINE

Tri pogleda na društvene borbe u Srbiji u doba privatizacije za kraj 2014. godine. Pokret za slobodu je kolektiv sa ozbiljnim iskustvom u podršci radničkim borbama u Srbiji. Iz ovog iskustva, Milenko Srećković piše o pretpostavkama da radnički bunt preraste u progresivnu društvenu borbu. Branimir Stojanović rezimira predloge Učitelja neznalice za izmene boračko-invalidskog zakona, koje smo dostavili Ministarstvu rada u okviru javne rasprave o Nacrtu ovog zakona. Isti Nacrt, na gorkom primeru iz iskustva svog udruženja testira Franjo Glončak, borac iz Niša. **Želimo vam puno sreće i uspeha u borbama u 2015. godini. Učitelj neznalica i njegovi komiteti**

Kako do progresivnih radničkih borbi¹

ISTORIJAT sindikalnog delovanja nam pokazuje da je vodeći razlog progresivnih socijalnih reformi i poboljšanja životnih uslova oduvek bila sposobnost radničke klase da utera strah u kosti vladajućoj eliti. Iz straha od socijalnih nemira, revolucije nalik onoj u Rusiji 1917. godine, i straha za vlastene živote, stvorene su osnove tzv. države blagostanja, u kojoj je određeni radnički položaj bio zaštićen zakonom i pravima stečenim radničkim borbama.

S druge strane, ovo otkriće vladajuće elite u Evropi da može da suzbije radničko nezadovoljstvo sprovođenjem pozitivnih socijalnih reformi, pored poboljšanja životnih i radnih uslova, najzaslužnije je i što je ona očuvala svoju posedičku i kontrolnu poziciju u ekonomiji i političkom životu skoro netaknutu.

Međutim, čim bi radnička borba otupila, vladajuća elita bi sebi mogla da dozvoli povećanje stepena represije i redukovanje radničkih prava. Danas, počev od dolaska Ronalda Regana na vlast u SAD i Margaret Tačer na vlast u Velikoj Britaniji, uveliko ovaj način nastaju glavne odlike „država blagostanja“. Ukoliko i dođe do pooštrenja radničke borbe, vlast – tu i tamo – napravi par sitnih ustupaka, uglavnom neznatnog značaja.

Samim tim, svaka sindikalna i radnička pobjeda privremena je i nestabilna dok god ne dođe do radikalne transformacije društva, odnosno dok radnici ne preuzmu punu političku demokratsku kontrolu nad procesima u društvu, proizvodnjom, distribucijom proizvoda, prirodnim resursima, itd. To bi trebalo da bude vodeći cilj sindikalnog delovanja.

Kada se pogledaju i radničke borbe u zemljama bivše Jugoslavije u poslednjoj deceniji, takođe, vidimo da u najuspešnije radničke grupe bile one koje su uspevale da napravre određenu nerešivu prepreku vlastima; da blokiraju prugu ili Agenciju za privatizaciju i da se odatle danima ne pomeraju dok im zahtevi ne budu usvojeni. To što su postigli najčešće nije puno, ali većina ostalih protesta u kojima su se radnici uzdali u pregovore sindikalnog vrha sa predstavnicima vlasti, ili u obećanja političara, najčešće se završila potpunim neuspehom. U većem broju slučajeva sindikati jesu pomagali u organizaciji protesta, obezbeđivanju prevoza i slično, ali i do toga bi došlo tek nakon ozbiljnijeg pritiska radnika na sindikalno rukovodstvo.

S druge strane, strah u redovima radnika – pre svega da bi mogli izgubiti posao – širom sveta je glavna prepreka za bolje organizovanje i upuštanje u rižične aktivnosti kao što su štrajk, protest, itd. Taj strah se u poslednjim decenijama samo intenzivirao s obzirom na to da je globalni krupni kapital našao način da manje zavisi od određenih grupa radnika izmeštanjem proizvodnje u druge zemlje, ili na druge kontinente, u kojima je radna snaga jeftinija, a zakonodavstvo manje restriktivno po pitanju profita i eksploatacije.

Najbogatije kapitalističke zemlje, koristeći pravila globalne trgovine koja su same pisale u svom interesu, najčešće preplave tržišta zemalja trećeg sveta jeftinom hranom, unište konkurenciju – domaće proizvođače, a onda tamošnji poljoprivrednici postaju masovna gradska jeftina radna snaga. Tada dolaze strane kompanije i iz mase nezaposlenih zapošljavaju neznatan broj radnika vrlo jeftino i u ropskim radnim uslovima, a stopa nezaposlenosti i dalje ostaje ogromna.

Jedan od najdrastičnijih primera kod nas su i Romi deportovani iz evropskih zemalja na osnovu Zakona o readmisiji, gde bi neki od njih, pod ropskim uslovima, nalazili zaposlenje u grinfild kompanijama koje su u naše industrijske „slobodne zone“ došle upravo iz zemalja iz kojih su ti Romi i deportovani, kao u slučaju Dreksler Majerove fabrike u Zrenjaninu.

U Srbiji ogroman broj radnika je usled privatizacije izgubio posao pa su i sindikati izgubili veliki deo članstva, što negativno utiče na njihovu pregovaračku

snagu, uz dodatne sindikalne probleme kao što su manjak sredstava, korumpiranost, nadmetačka priroda prevelikog broja sindikata, sve veća orijentisanost ka kratkoročnim projektnim aktivnostima, itd. Zaposleni u uslužnim delatnostima, koji čine ogroman deo zaposlenih, najčešće se retko kada organizuju sindikalno, na šta utiče i izolovanost njihovih radnih mesta od kolega iste profesije.

Na sve ovo se nadovezuje još jedan problem – globalno, ali i kod nas – danas je radnička radikalnost u zahtevima jako retka. Uglavnom se od vlasti traže sitni ustupci u cilju poboljšanja radnih i životnih uslova, jer ti sitni ustupci radnicima znače obezbeđenje egzistencije posebno u siromašnim zemljama gde vlada velika nezaposlenost, ali se retko gde traži radikalna promena sistema i potpuno preuzimanje kontrole nad proizvodnjom, što se percipira kao „nemoguća misija“ posebno imajući u vidu slab nivo radničke organizovanosti.

Kod nas, pored ogromnog porasta nezaposlenosti usled privatizacije, sindikalna birokratizacija i posrednička uloga koje dovode do ublažavanja oštrih radničkih direktnih akcija protiv vlasti, najviše nanose štetu sposobnosti radništva da se organizovano bori. Što se tiče samoorganizovanih radničkih protesta, sindikati su često pomagali, ali često i suzbijali inicijalnu radikalnost štrajkačkih odbora. Radnici su često morali da vrše snažan pritisak i na sindikalno rukovodstvo kako bi od njih iskamčili pomoć u organizaciji protesta.

Naravno, pitanja kompromisa i korupcije u redovima sindikata, pod maskom socijalnog dijaloga, su posebna tema i poseban problem.

Činjenica da govorimo o strahu u oba tabora, i u radničkom i među vladajućim strukturama, nam samo pokazuje da se radi o klasnom ratu, nekada otvorenom, nekada niskog intenziteta, i da primarni cilj sindikalnog delovanja treba da bude što bolja priprema i organizacija za taj sukob. Da bi sindikati povratili radikalnost u svom načinu delovanja i svojim ciljevima, potrebno je da se povežu – ne sa „civilnim sektorom“ (u kojem ima svega i svačega) – već sa progresivnim pokretima – levičarskim, antirnitarnim, antimperijalističkim, antinатовskim, pa, na pitanjima klimatskih promena, čak i sa antikonsumerističkim i ekološkim.

Da takve progresivne radikalizacije u sindikatima nema vidimo najbolje na primeru radnika u globalnoj industriji oružja, cilj je da se oružje proda kako bi plate bile isplaćene, ali bez trunke dovoda u pitanje čitavog procesa isporučivanja oružja posebno u ovom periodu kada dolazi do eskalacije ratnih konflikata širom sveta. Ili u naftnoj industriji, u bogatim zemljama, radnike zanimaju radni uslovi, ali ih korporativna politika vojnog potčinjavanja čitavih regiona bogatih naftom, niti posledice naftnih bušotina po životnu sredinu, ne zanimaju.

No, uz sve ove ograde, progresivne radničke borbe, svak i one usmerene ka poboljšanju životnih uslova, treba svakako podržati, uz svest o njihovim ograničenostima. Verujem da ovakvi razgovori mogu da doprinesu ukidanju tih ograničenosti.

I da rezimiram, glavni metod sindikalnog delovanja treba da bude uterivanje straha u kosti vladajućoj eliti, priprema za pobjedu u klasnom sukobu – edukacija, organizacija, udruživanje i internacionalizacija, a glavni cilj uspostavljanje pune radničke demokratske kontrole nad procesima u društvu, političkim i privrednim, kako bi došlo do emancipacije od bede, materijalne i duhovne, oslobođenja od korporativne dominacije nad svim društvenim segmentima, zaštite prirode od destruktivne eksploatacije, i preraspodele društvenog bogatstva koja bi dovela do ravnopravnosti i jednakosti u društvu, bez kojih nema zdravog društvenog života.

Milenko Srećković, član Pokreta za slobodu •

za samoobrazovanje

Riliten

uciteljneznalica.org *društvena pitanja*

Imenovati TO ratom

Priznanje, građanska i ekonomska sloboda

UČESNICI rata se već 25 godina pitaju kako mogu da postanu građani i članovi društva nove zemlje koja je pod raznim imenima i strukturama nastajala iz ratova 90ih godina, i kojoj oni do dan danas plaćaju cenu postojanja.

Na žalost, nacrt novog boračko-invalidskog zakona – NACRT ZAKONA O PRAVIMA BORACA, VOJNIH INVALIDA, CIVILNIH INVALIDA RATA I ČLANOVA NJIHOVIH PORODICA – ne daje odgovor na to pitanje.

U samom imenu zakona, kao i u njegovom sadržaju, sakriveni su oni koji su platili najveću cenu – pali borci i civilne žrtve rata. U tom kontekstu, „Jedinstvena evidencija podataka“ po ovom Nacrtu zakonu vodi računa samo o „korisnicima prava po ovom zakonu“, tj. korisnicima socijalne pomoći koju dodeljuje Ministarstvo za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja. Da budemo precizni, skrivena na kraju zakona, pod glavom VIII – Ovlašćenja nadležnog ministra, član 216, tačka 12, nalazi se još jedna referenca za to pitanje pod nejasanom artikulacijom o „sadržini i načinu vođenja evidencije boraca“, ali nigde drugde te obaveze nisu detaljno objašnjene.

Priznavanje učesnika rata, tj. onih koji su se borili za Srbiju i uz njen blagoslov i pomoć, bez obzira da li su prinudno ili dobrovoljno otišli u rat iz Srbije, ili ih je rat zatekao kod kuće, prvi je korak njihovog uključanja u građanstvo i društvo. Priznavanje treba da vrši Ministarstvo odbrane koje, valjda, raspolaže tim podacima, a ne Ministarstvo za socijalna pitanja, čiji su učesnici rata danas korisnici. Zato predlažemo da prvi član glave V – JEDINSTVENA EVIDENCIJA PODATAKA I ISPLATA PRAVA glasi:

„Ministarstvo Odbarne vodi jedinstvenu evidenciju podataka o svim Borcima i civilnim žrtvama rata, i okolnostima stradanja svih palih i nestalih boraca i civilnih žrtava rata, bez obzira na državljanstvo, prebivalište, i mesto stradanja, da li su živeli ili žive na teritoriji Srbije i da li ostvaruju prava po ovom zakonu.

Ministarstvo vodi jedinstvenu evidenciju o nosiocima ordena Narodnog heroja i „Partizanske spomenice 1941.“ i svim borcima u ratovima od 1936. godine koji su živeli ili žive na teritorija Srbije.“

Žene koje su se borile u ratovima devedesetih gotvo su nepriznate i u zakonu i u društvu. Većinu njih rat je zatekao kod kuće, u grdovima i selima gde su živele i borile se da odbrane sebe i svoje najbliže. Nisu one, kao ni drugi borci odlučile da idu u rat, to je bila odluka države Srbije pod različitim imenima. Danas su one pod većim tabuom nego borci muškarci, i mnogo neposrednije su zbog rata izgubile svoje najbliže, kuće, sredinu i državu u kojoj su rasle, godine života, radna mesta i mogućnosti za rad. Zbog njihovog posebnog položaja potrebno je uvesti pozitivnu diskriminaciju. Zato predlažemo da se između člana 4. i 5. doda novi član koji glasi: „Borac je i žena koja je učestvovala u ratu ili oružanim akcijama pod okolnostima iz člana 4. Sve žene borci pripadaju borcima prve kategorije. Žene borci imaju prioritet u ostvarivanju statusa boraca i svih ostalih prava po osnovu statusa borca prve kategorije.“

Treće sporno pitanje u temi priznavanja je kategorizacija. Član 31. Nacrta ne daje pravičnu kategorizaciju boraca. Na primer, ostavlja mogućnost da borac koji je proveo 44 dana na borbenim položajima dobije nižu kategoriju od borca koji je proveo 300 dana u pozadini. Zato predlažemo da se u ovom članu kao princip kategorizacije, pored vremena provedenog na ratištu, uvede i uloga koju je borac imao u vreme angažovanja, a kao vremenski prag predlažemo 45 dana, zato što je u to period na koji su mobilisani vojnici upućivani na ratište. Takođe predlažemo, radi pravičnosti, da se član 31. promeni tako da se u prvu kategoriju svrstaju i žene borci, zarobljeni i pali borce bez obzira na period proveden na ratištu:

„Borac iz člana 4. ovog zakona, razvrstava se u sledeće grupe: 1) borac – veterana Drugog svetskog rata (borac iz člana 4. tač. 1), 2) i 3) ovog zakona); 2) borac iz oružanih akcija i ratova posle 15. maja 1945. godine do danas.

Borac iz stava 1. ovog člana razvrstava se, u sledeće kategorije: 1) borac i kategorije (borac sa angažovanjem preko 45 dana, na borbenim položajima ili zoni vatrenih dejstava, kao i žene borci, borac koji je bio u zarobljeništvu i borac kome je priznato svojstvo ratnog vojnog invalida, bez obzira na dužinu njegovog angažovanja i pali borac);

2) borac II kategorije (borac sa angažovanjem manjim od 45 dana ili sa angažovanjem

preko 45 dana koji u vreme angažovanja nije bio na borbenim položajima ili zoni vatrenih dejstava).

Kao vreme angažovanja u smislu stava 2. ovog člana smatra se i vreme koje je borac nakon uključnja u sastav vojne jedinice proveo na odsustvu po osnovu bolovanja ili privremene nesposobnosti za vojnu službu odobrene na osnovu nalaza i mišljenja nadležne vojno – lekarske komisije (za pripadnike Vojske), odnosno drugog nadležnog stručno-medicinskog organa (za pripadnike drugih oružanih formacija), kao i vreme koje je borac proveo u zarobljeništvu u koje je dospao pod okolnostima iz člana 4. ovog zakona.“

Nakon što smo priznali da su se ratovi desili i da su u njima učestvovali LJUDI, tim ljudima treba obezbediti i slobode koje im garantuje Srbija u svom Ustavu, i svi međunarodni akti o civilnim i socio-economickim ljudskim pravima koji je Srbija nasledila iz SFRJ ili sama potpisala i ratifikovala.

U skladu sa građanskim ljudskim pravima, pretpostavljamo da učesnici rata, i građani Srbije i oni koji to nisu, po Zakonu o udruženjima imaju pravo na udruživanje bez nadzora Ministarstva za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja. Podsećamo da su borbu za donošenje ovog zakona vodila upravo samoorganizovana udruženja veterana, a ne ona koja je formirala i podržavala država.

Finansiranje udruženja učesnika rata, kao i kod udruženja u drugim oblastima, treba da bude prema njihovim sposobnostima i doprinosu pre svega učesnicima rata kao članovima i ciljnoj grupi ovih udruženja, ali i društvu uopšte. Da bi izbegli isključivanje drugih NVO iz bavljenja ovom temom i populacijom, predlažemo da zakon i njima omogući da konkurišu za projekte kao partneri udruženja učesnika rata.

Negovanje tradicija oslobodilačkih ratova Srbije po našem mišljenju spade u delokrug rada Ministarstva culture, ili odbrane, kao i bilo koje druge komemorativne delatnosti. Zato predlažemo da se naslov glave VII promeni tako da glasi: „FINANSIRANJE UDRUŽENJA“, i u okviru ove glave sledeće izmene:

Predlažemo da se član 212. briše u celosti i da se umesto njega doda novi član 212. koji glasi:

„Udruženja boraca, vojnih invalida, civilnih invalida rata, vojnih i civilnih logoraša i lica lišenih slobode u toku rata i u vezi sa ratom, porodica palih boraca, porodica žrtava rata i korisnika porodične invalidnine osnivaju se u skladu sa zakonom kojim se uređuju udruženja.

Udruženjem boraca, vojnih invalida, civilnih invalida rata, vojnih i civilnih logoraša i lica lišenih slobode u toku rata i u vezi sa ratom, porodica palih boraca, porodica žrtava rata i korisnika porodične invalidnine u smislu ovog zakona smatraju se udruženja koja imaju više od pola članova koji pripadaju navedenim kategorijama.“

Predlažemo da član 213. glasi: „Sredstva za finansiranje programa i ciljeva, kao i rada i aktivnosti udruženja iz člana 212. ovog zakona obezbeđuju se u budžetu Republike Srbije i raspodeljuju na osnovu konkursa za godišnji plan rada koji raspisuje Ministarstvo jednogodišnje, i na osnovu polugodišnjeg konkursa za projekte koji raspisuje lokalna samouprava.

Konkurs za godišnji plan rada podrazumeva finansiranje i osnovne troškove udruženja za tu godinu.

Konkurs za projekte podrazumeva finansiranje aktivnosti udruženja. Na konkurs za godišnji plan rada i konkurs za projekte može se prijaviti i udruženje koja se ne smatra udruženjem boraca, vojnih invalida, civilnih invalida rata, vojnih i civilnih logoraša i lica lišenih slobode u toku rata i u vezi sa ratom, porodica palih boraca, porodica žrtava rata i korisnika porodične invalidnine u smislu ovog zakona, ukoliko uz prijavu dostavi izjavu o saradnji na realizaciji godišnjeg plana rada ili projekta sa udruženjem koje ispunjava uslove iz člana 212. ovog zakona.

Izbor najboljih planova rada i projekata vrši komisija koja se sastoji od predstavnika organizacija civilnog društva i stručnjaka za navedene oblasti. Komisija ima mandat od godinu dana. Organizacije civilnog društva koja je zastupljena u komisiji ne mogu se odobriti sredstva za finansiranje plana rada i projekata u toj godini.

Udruženje je u obavezi da namenski koristi dobijena sredstva u skladu sa odobrenim programom rada i finansijskim planom.

Udruženje je u obavezi da, na zahtev nadležnog ministarstva, podnese izveštaj o utrošku odobrenih sredstava i dostavi i druge izveštaje i podatke vezane za njegovo finansiranje i rad.“

Uvažavamo pokušaj Ministarstva da preko udruženja i njihovih predstavnika uspostavi komunikaciju između učesnika rata i Ministarstva, ali sistem reprezentativnosti neće ispuniti ovaj cilj. Reprezentativnost udruženja učesnika rata je težak zadatak i za Ministarstvo i za udruženja, pogotovu na duže vreme. Skupština svih udruženja na osnovu godišnjeg potvrđivanja članstva kroz pumonoćja omogućuje realnu reprezentaciju ciljne grupe i bolju komunikaciju sa njima. Zato predlažemo da se član 214. izmeni na sledeći način:

„Ministarstvo jednom godišnje sredstvima iz budžeta Republike Srbije organizuje Skupštinu svih udruženja iz člana 212. ovog zakona.

Predstavnici udruženja na Skupštini glasaju na osnovu broja potpisanih pumonoćja članova udruženja predatih Ministarstvu najkasnije 30 dana pre dana održavanja Skupštine.

Skupština većinom glasova bira Odbor udruženja koji, na osnovu stavova zauzetih većinom glasova na Skupštini, zastupa Skupštinu pred državnim organima.

Predstavnici 20% od ukupnog broja udruženja iz člana 212. ovog zakona mogu da sazovu vanrednu Skupštinu sa obrazloženim predlogom za razrešenje i izbor novog Odbora.

Ministarstvo obezbeđuje sredstva za održavanje vanredne Skupštine u budžetu Republike Srbije. Pravilnik o radu Skupštine donosi Skupština prostom većinom glasova.“

Da bi se omogućila integracija učesnika rata u društvo, a samim tim i korišćenje njihovih građanskih ljudskih prava, potrebno im je omogućiti osnovnu ekonomsku sigurnost. Nacrt zakona, koji ih tretira kao socijalne slučajeve, ne nudi uslove pod kojima bi učesnici rata mogli da razviju samostalnu ekonomsku bazu. Naprotiv, drži ih zavisne o državnom budžetu i ukida im pomoć u slučaju da steknu bilo kakvo drugo novčano primanje.

Da bi zakon tretirao učesnike rata kao sposobne i aktivne članove društva, predlažemo da se glava 19. preimenuje u: „Pravo na prioritet u zapošljavanju i samozapošljavanju“ i da član 102. glasi:

„Organi državne uprave, organi autonomne pokrajine i organi jedinice lokalne samouprave, u skladu sa propisima kojima se uređuje oblast rada i zapošljavanja ukoliko

Džigerice i ti li si meso?

NA javnim raspravama u Beogradu, Novom Sadu, Nišu i Kragujevcu, čak i gluvi su mogli čuti da kategorije građana kojih se tiče „Nacrt zakona o pravima boraca, vojnih invalida, civilnih invalida rata i članova njihovih porodica“ imaju na isti veoma ozbiljne primedbe i da su nezadovoljni rešenjima. Većina diskusija završavala se zahtevom da se pomenuti „Nacrt o...“ odbaci i u saradnji sa onima koje problematika tangira ozbiljno pristupi izradi novog, boljeg, moralnijeg, pravednijeg... Mnogo toga je rečeno, obrazloženo i primerima potkrepljeno pa su ovom prilikom prokomentisali samo jedan mali deo predloga Ministarstva (i čuvene radne grupe), koji dokazuje da ovu katastrofu nisu pisali misleći i dobranamerni i da u svojoj osionosti nisu obračali ni malo pažnje na ljude.

Sada već davne 2000. godine sam čuo za slučaj za koji mislim da probistim u vezi predloga Ministarstva. Gradili smo u selu Popovcu pored Niša spomenik Milovanu Jovanoviću, vojniku na odsluženju vojnog roka, koji je poginuo na Kosovu i Metohiji kao pripadnik 125. brigade. Članovi odbora za podizanje spomenika iz Popovca skrenuli su nam pažnju da je u ratu 1999. godine poginuo još jedan meštani, sedamnaestogodišnji Adam Radulović, uveče 9. juna, na pragu roditeljske kuće. Tražili su da se i njegova smrt dostojno obeleži, što smo prihvatili. Kako je Adam poginuo? Sa drugarom u u suiterenu igrali igrice i uveče izašli pred kuću. Tu je Adama pogodio geler u srce, a malog Bojana u butinu. Kako je to moglo da se desi? Pa, to veče je igrana neka „važna“ fudbalska utakmica reprezentacije. U momentu kada su naši izjednačili na 1:1, po „dobrim običajima“ krenuo je šenluk, a to ne biva bez oglašavanja iz vatrenog oružja. A rat je još trajao... Sa položaja u okolini postignuti gol proslavili su i momci iz protivničkog topa M55 20/3. Ishod sam već opisao.

Godine sam proveo u vojničkim cizmama i bio dobrovoljac na mnogim ratištima pa nikako nisam mogao ni hteo da prihvatim činjenicu da je vojska kojoj pripadam kriva za Adamovu smrt. Ali, činjenice su bile jasne; izveštaj MUP-a (PR-854/99), lekarski izveštaj o smrti (1160 za

ispunjavaju uslove iz konkursa, odnosno oglasa pod istim uslovima daju prioritet u zapošljavanju sledećim licima po redosledu po kome su navedena:

- supružnik i dele palog borca ili civilne žrtve rata
- ratni vojni invalid ili civilni invalid rata
- borac I kategorije i program po ovom zakonu.

Prioritet iz stava 1. ovog člana se ne odnosi na izabrana i postavljena lica.

Prioritet iz stava 1. ovog člana korisnik može ostavrti samo kod prvog zapošljavanja.

Pravilnost primene odredaba st. 1. i 2. ovog člana kontroliše upravna inspekcija.

U slučaju da se navedeno lice odluči za samozapošljavanje:

- Ratni veteran i članovi porodice koji su i članovi njegovog domaćinstva, uživaju pogodnosti davanja bespovratnih kredita i kredita čija je kamata umanjena za 50% od kamate komercijalnih kredita, kada se samozapošljavaju i zapošljavaju najmanje još pet radnika.
- Ima pravo na beneficije prilikom zakupa poslovnog prostora kada se kao zakupodavac pojavljuje državni organ (Grad, Opština ili Republika), odnosno kada je predmet zakupa u državnom vlasništvu.

- Zadruga veterana osigurava zajednički nastup na tržištu, a novoosnovane zadruge uživaju jednokratne subvencije. Zadrugu može osnovati najmanje šest članova, a o zahtvu za pomoć rešava nadležno ministarstvo nakon objavljenog javnog poziva, s tim što pomoć ne može biti manja od 5000 evra u dinarskoj protivvrednosti po članu zadruge.

- Ima pravo na poreske olakšice, oslobađanje od PDV-a prve dve godine i program po kom mu država plaća doprinose za zaposlene tokom prve dve godine.

- Osnovace se poseban fond za mikro-kreditiranje, koji prati navedena preduzeća edukacijom, savetima i kontaktima. Institucije koje omogućavaju ili odobravaju navedene beneficije prate namensko i racionalno-ekonomsko raspolaganje sredstvima i kontrolišu zakonitost poslovanja.“

Priznanje, građanska i ekonomska sloboda su tri osnovna faktora koja bi omogućila da početno da govorimo o poštovanju države Srbije prema učesnicima rata – borcima, vojnim invalidima, civilnim invalidima rata, vojnim i civilnim logorašima i licima lišenim slobode u toku rata i u vezi sa ratom, porodicama palih boraca, porodicama žrtava rata.

Branimir Stojanović, Učitelj neznalica i njegovi komiteti •

donator: partneri:

FONDACIJA ZA OTVORENO DRUŠTVO • OPEN SOCIETY FOUNDATION

Savez za radničko društvo

Izdavač:
Učitelj neznalica i njegovi komiteti

Urednik:
Ivan Zlatić

Dizajn i prelom:
Matija Medenica